

Změna a činnost / Činnost a změna

Činnost nelze redukovat jako pouhou změnu, ale rozhodně je se změnou, přesněji se změnami, nerozlučně spjata. Činnost je především sama změnou: to, co se nemění, není schopno žádné aktivity, žádné činnosti (to proti Aristotelovi a celé další tradici, na něm závislé). Činnost však není jen sama změnou, ale – a to náleží přímo k jejímu vymezení – vede ještě k dalším změnám, které jsou ve skutečnosti změnami „něčeho“ jiného, nikoli tedy změny samé. Tyto „jiné“ změny mohou a dokonce musí mít svůj původ ještě také odjinud, ale pokud jsou vyvolány, způsobeny, ovlivněny atd. určitou činností, může být tento původ blíže určován, analyzován a do větších nebo menších detailů popisován. A právě v této souvislosti se ukazuje, že podmínkou takového studování nějaké změny, jež je způsobena (obvykle spolupůsobena) nějakou činností, je určení „subjektu“ oné činnosti. Rozdíl mezi pouhou změnou a činností (která je ovšem také změnou) spočívá v tom, že pouhá změna může být popisována (analyzována, studována atd.) bez ohledu na to, je-li spjata s nějakým subjektem (nebo více subjekty), zatímco činnost je vždycky činností nějakého subjektu. Popisovat jakoukoli činnost (aktivitu) bez souvislosti s příslušným subjektem (eventuelně s neuznáváním skutečnosti subjektu, popíráním subjektu) jako něco, k čemu máme nebo můžeme mít přístup zvenějšku, tedy např. jako pozorovatelé, znamená redukování skutečnosti neboli ochuzování skutečnosti o přinejmenším celou jednu dimenzi. A proč tomu tak je? Protože k bytostné povaze, k „bytostnému určení“ subjektu náleží, že jen jedna jeho „stránka“ či „dimenze“ je přístupná zvenčí, a to ta méně významná, méně důležitá, eventuelně ta druhotná, sekundární. Subjekt nesmí být redukován na pouhý objekt, nesmí být chápán jako objekt; subjekt se nestává subjektem nějakým zapojením do nějakých souvislostí, nýbrž je sám předpokladem toho, aby nějaké souvislosti mohly být aktivně navazovány, tj. aby se mohly stát, a to díky činnosti, aktivitě toho (či jiného) subjektu.

(Písek, 090227-1.)